

Înțelepciunea – har divin sau însușire dobândită

Canja Ana,

studenta gr. TPA - 112

*„Înțelepciunea nu e produsul școlarizării,
ci al încercării de o viață pentru a o căpăta.”*

(Albert Einstein)

Definirea conceptului de Înțelepciune s-a aflat în vizorul oamenilor încă de la începuturile existenței umanității, fiecare dorind să cunoască metoda dobândirii acesteia sau cel puțin calea care ar duce într-un final la atingerea ei. Însă, analizând atent mesajul citatului expus de marele fizician Albert Einstein, constatăm cu ușurință că înțelepciunea nu poate fi obținută ca urmare a intenselor pregătiri și studii oferite de instituții precum școala și altele similare ei. Cel mai probabil ar fi să spunem că oamenii cu adevărat înțelepți sau care au dobândit înțelepciune, sunt cei care în viața lor au trecut prin situații și încercări neînchipuite vreodată, cu demnitate și tărie de caracter fenomenală. Reușita de a-și menține verticalitatea în ciuda circumstanțelor, oferă ființei drept răsplătă înțelepciune. Însă, poate apărea și reversul situației descrise mai sus, când persoana nu e capabilă să scoată concluzii din încercările la care a fost supusă și comite aceeași greșală de nenumărate ori. Suntem familiarizați cu fraza „Învăță de pe greșelile altor oameni”, dar evreii, un popor destul de isteț au parafrazat expresia spunând „Învăță greșelile altor persoane și nu le repeta”. aici e într-adevăr ascunsă o mare înțelepciune. Argumentele ce susțin ideile date ar fi cele mai banale exemple din viață. Bunăoară, un simplu muncitor la câmp, pășind peste o greblă sau lopată, și lovindu-se, nu a prins la minte pînă cînd nu s-a mai lovit de două ori. Evident că data viitoare el o va ocoli. Acesta e un rudiment aceea ce ține de noțiunea de înțelepciune, deoarece ea poate fi acumulată doar din marea școală a vieții. În unele texte scrise de Esop, fabulistul grec, putem întîlni numeroase cazuri similare cu istorioara dată. Probabil asemenea lucrări serveau drept bază teoretică pentru cei care considerau că înțelepciunea se poate învăța din manuale. Însă Butulescu constatare că înțelepciunea nu e totdeauna direct proporțională cu volumul bibliotecii omului considerat înțelept. Poți fi laureat al celor mai prestigioase concursuri, posesor al premiilor internaționale, dar aflîndu-te într-o situație din viață să nu știi calea corectă, înțeleaptă de acțiune.

Primele atestări ale procesului de studiu a termenului „înțelepciune” apar la mesopotamieni și egiptenii antici. Se consideră că la curtea regală, copiii regilor, precum și feciorii aristocraților ar fi urmat cursuri speciale „de înțelepciune”, în dorința de a se afirma drept personalități cu potențial în viitorul apropiat, urmînd de cele mai multe ori o carieră din sfera politică. cursurile se țineau în săli special amenajate, iar tinerii erau monitorizați de profesori bine instruiți în materie. La fel se presupune existența unor cărți „de înțelepciune”, care cuprindeau proverbe,

zicători, maxime și teste cu un conținut moralizator. Bineînțeles că ne vom confrunta din nou cu ideea predării înțelepciunii. Drept contraargument ar fi expresia contemporanului filosof și eseis român Constantin Noica, care zicea: „Înțelepciunea nu e ceva care se învață, e ceva care se trezește. De aceea o școală de înțelepciune e posibilă.” Este evidentă limita asemănării citatului dat cu ideea celui expus de Einstein, cu o mică excepție; Noica e de părere că o școală de genul dat ar fi posibil de creat.

După părerea mea, ambele concepte pot fi evaluate drept corecte. Într-adevăr înțelepciunea nu e o calitate ce o poți dobîndi de pe băncile școlii, dar nu e nici greșit a învăța pe cei tineri să trăiască înțelept. De o părere total diferită sunt popoarele asiatice, ba mai mult, mereu m-a frapat stilul lor de gândire, deoarece e deosebit de gândirea clasic-europeană. Un exemplu fantastic îl prezintă hindușii, în deosebi cei care nu au permis noilor tendințe și tehnologii să le „infecteze” cultura milenară. În aceste somunități conservate în timp și spațiu este concentrată o mare putere spirituală, care duce și la o înțelepciune de grad superior. Se crede că sunt cu adevărat norocoase acele familii și comunități care au cel puțin un bătrîn, un lider care e mai înțelept decît toți ceilalți. Tot ei afirmă că cei care nu au un bătrîn ar trebui să-și cumpere unul, deoarece aici se află secretul înțelepciunii. Cît de adevărate sunt toate cele spuse și gândite nu pot să asigur sută la sută, însă înțelepciunea lor a fost demonstrată nu o singură dată. Un alt caz care ne confirmă înțelepciunea celor trecuți prin viață, ar fi șamanii pustnici din misteriosul continent australian. Cercetătorii au încercat deseori să explice cum acești oameni lipsiți de cunoștințele elementare sunt în stare să de-a răspuns la întrebări pe care ei, oamenii de știință, de mult timp le analizează. Ideea constă în faptul că locuind ca pustnic, această ființă menține o legătură strînsă cu natura, universul, și toate cunoștințele elementare îi sunt transmise prin această energie cosmică, prin legătura cu pămîntul.

Filosofii au constatat că dacă inteligența, luată drept calitate umană, se poate transmite pe cale ereditară de la părinți și bunici, și e înnăscută, atunci înțelepciunea e o calitate dobîndită. Această din urmă afirmație ne convinge de faptul că oricine, în egală măsură poate fi înțelept, contează abordarea. La naștere, fiecare din noi are un potențial egal cu cel al semenelui său; condițiile de trai, mediul social, trăirile ne modelează și determină cine suntem și ce ajungem a prezenta în fața lumii. Seneca spunea: „Nimeni nu ajunge la înțelepciune din întâmplare”, deci toate se petrec la timpul potrivit, locul potrivit, cu un scop bine prevăzut. Dacă ai hotărît că începînd cu ziua X vei deveni înțelept, aș zice că e o iluzie și merită să te gîndești bine asupra perspectivelor sus puse. Întîi de toate, înțelepciune nu e un obiect sau un bun material pe care îl poți achiziționa cu ușurință de la cel mai banal magazin, și chiar dacă ar fi, atunci cel care vinde bunul dat niciodată nu la avut în posesia sa cu adevărat. Cu o maximă similară vine Nicolae Iorga: „Înțelepciunea este o marfă pe care cine-o vinde a cumpărat-

o.”[1]. Scriind în timpul vieții sale aceste idei, Iorga nici nu și-ar fi imaginat că ele rămân actuale indiferent de gradul de dezvoltare economic și politic, de progresul tehnico-științific și ultimele tendințe în materie de modă. O singură expresie și atât adevăr crud.

Probabil e jenant să conchidem că și noi am fost tentați cândva de asemenea idei, dar dacă conștientizăm greșeala comisă de voie sau fără voința proprie, putem afirma că suntem pe calea cea bună. Nu în zadar Socrate ne învăța:

„Adevărata înțelepciune înseamnă să îți recunoști propria ignoranță” și „Adevărata înțelepciune este ceea de a ști că nu știi nimic.”[2]

Din nefericire pentru generațiile care vin și ne vor urma calea, prea puțini conștientizează depășirea stării de ignoranță. E considerat un mare efort de a fi cu adevărat cineva valoros, deoarece acest lucru presupune muncă, efort și dăruire pe care nu toți sunt în stare să le ofere. Mi-e frică uneori să mă gândesc la faptul că ne va fi greu în viitor să găsim oameni cu adevărat înțelepți, care sunt deschiși la noi probleme și care văd soluția și te îndreaptă spre ea. Consider că dorința de a depăși starea de ignoranță a propriei persoane va reuși să propulseze ideile și viața omului înainte, așa cum a făcut-o pînă la acel moment. Aici va începe lupta interioară a ființei cu propriul Eu, care o va determina să analizeze și de ce nu, să mediteze asupra ce va face, spune, gîndi; să fie corect cu sine și cu cei din jur.

Înțelepciunea din totdeauna a reprezentat pentru omenire uhn adevăr existențial, fiind definit în cele mai diverse moduri de filosofii tuturor timpurilor: „Înțelepciunea e partea supremă a fericirii” (Sofocle), „Înțelepciunea este fiica experienței” (Leonardo da Vinci), „Înțelepciunea e viața organizată” (Immanuel Kant)[3]. Cert e faptul că înțelepciunea este un dar divin, un dar Dumnezeiesc, pe care cine îl posedă e cu adevărat norocos.

Înțelepciunea mereu a servit oamenilor, fiind îndreptată spre lucrurile ce au ca scop suprem Binele. Făcîndu-se anterior o paralelă între inteligență și înțelepciune, putem nota o nouă distincție, și anume, utilitatea, deoarece inteligența a fost nu o singură dată utilizată cu scopuri malefice, necinstite, pe cînd înțelepciunea, dimpotrivă, e cea care aplanează disputele și reface echilibrul în cazul situațiilor stresante. Lecturînd Biblia, în special pildele, vom constata că orice problemă sau ceartă nu era rezolvată fără aplicarea acestei miraculoase calități: Înțelepciunea. Una din cărțile Vechiului Testament, care ar presupune o mai bogată culegere de pilde și istorioare cu conținut moralizator, povește, proverbe și maxime, ar fi cartea „Înțelepciunea lui Solomon”. Solomon, fiul regelui David, a fost hărăzit de Dumnezeu cu o mare înțelepciune. Modul său de a rezolva conflictele uimea poporul de rînd. Una din pilde ne vorbește de dreptatea pe care așteptau să li se facă celor două femei cu un singur copil. Decizia regelui Solomon de a-l împărți pe copil în două, fusese o simplă aluzie, un imbold care ar fi permis descoperirea adevăratei mame a pruncului. Poporul a fost de-a dreptul surprins de marea înțelepciune a conducătorului său.

Sfintul Părinte Ioan Gură de Aur zicea:

„Unde este înțelepciunea lui Dumnezeu, nu mai este nevoie de înțelepciunea oamenilor”, iar decizia luată de regele Solomon nu era nimic altceva decât înțelepciunea lui Domnului ce vorbea prin el. Bineînțeles că același lucru se produce în cazul în care noi acționăm sau gândim înțelept, deoarece ruga noastră e auzită și Dumnezeu ne ghidează pe calea cea dreaptă. Uneori însă, o asemenea abordare a definirii conceptului de înțelepciune poate fi criticată și blamată, totuși nu putem delimita filosofia de religie, deoarece unele răspunsuri pot fi oferite în una din cele două.

Revenind la ideea reflectată de citatul lui Immanuel Kant, precum că „Înțelepciunea e viața organizată”, atunci aș conchide că o asemenea abordare e prioritară timpului în care trăim. Mișcarea accelerată, goana după bani, avere și boala materialistului ne menține într-un suspans continuu. Oamenii se nasc grăbiți și nu au timp să-și analizeze cu grijă prioritățile. Acest mesaj încearcă să ni-l transmită Kant – o viață organizată echivalează cu înțelepciunea, similar unei identități matematice.

Țin să cred că această definiție e mult prea sugestivă epocii contemporane, deoarece dacă pentru a atinge o oarecare capacitate sau nivel de înțelepciune, în epocile precedente se impunea și o perioadă de meditare asupra problemelor existențiale, însă acum nu avem timp nici măcar a schimba vreo două-trei vorbe cu Sinele propriu. Începînd a ne aranja prioritățile în viață, vom reuși să limpezim acel haos în care permanent ne zbatem și rotim. Omenirea a ajuns în perioade dificile de existență din punct de vedere social, deoarece căutăm răspunsuri la întrebările ce au fost puse anterior, însă ele se lovesc de un zid gol, rigid, care nu le întoarce. Probabil că acum omul are nevoie de înțelepciune mai mult decât orice: bani, mașini luxoase, vacanțe pe ținuturi exotice etc., pentru că înțelepciunea îți oferă posibilitatea penetrării straturilor conștiinței amorțite de atîtea inovații și schimbări. Speranța de a ajunge să cunosc și eu înțelepciunea nu doar din spusele marilor personalități, dar din propriile experiențe, trăiri, astfel încît să fiu capabilă a oferi cîndva o definiție completă, rămîn arzînde în interior.

Drept concluzie a celor spuse mai sus, ar fi că înțelepciunea poate fi căpătată de orice om, indiferent de gen, rasă sau religie. Ea poate veni odată cu înaintarea în vîrstă și se acumulează cu fiecare zi din care am învățat ceva bun pentru noi și lume. Un lucru care nu ar trebui să-l dăm uitării este: „Înțelepciunea e numai adevăr.”

Referințe Bibliografice

1. „6000 Maxime și Cugetări”, (pag.97)
2. <http://enciclopedie.citatepedia.ro>
3. „Dicționarul Înțelepciunii”, Theofil Simenschy, (pag.260)